

NAUKI O MEDIACH / MEDIA STUDIES**MARTA WIĘCKIEWICZ-ARCHACKA****EWOLUCJA BLOGÓW POD WPLYWEM EKSPANSJI
SERWISÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH.
ANALIZA W KONTEKŚCIE ZAŁOŻEŃ
GENOLOGII TRANSMEDIALNEJ****Wprowadzenie**

Interaktywna i hipertekstowa przestrzeń internetu obfituje w formaty i gatunki wymykające się tradycyjnym ujęciom genologii literackiej czy dziennikarskiej. Można zaliczyć do nich chociażby blog, nazywany również dziennikiem internetowym. Jego hybrydyczny charakter stał się tematem wielu badań naukowych, w tym komparatystycznych ujęć pokazujących związki blogu z gatunkami literatury autobiograficznej, np. sylwami, pamiętnikami, dziennikami¹. Dziennik internetowy jest świadectwem zmienności gatunków, które znalazły się w polu oddziaływania nowych technologii, ale i on sam podlega zmianom korespondującym z kierunkami ewolucji internetu. Zjawiska takie jak konwergencja czy nurty określane mianem Web 2.0 czy Web 3.0 wpływają na formę blogu oraz na kształt innych formatów i gatunków internetowych.

Główny problem badawczy podjęty w przedstawionym artykule stanowi ewolucja blogu pod wpływem dynamicznego rozwoju serwisów społecznościowych. Można bowiem wyróżnić kilka etapów rozwoju blogosfery, tzn. pionierski okres tworzenia rozproszonych dzienników internetowych, etap budowania pierwszych niekomercyjnych platform blogowych oraz czas dynamicznego wzrostu popularności blogowania związany z powstawaniem komercyjnych platform blogowych. W każdym z tych okresów blogi miały nieco inny charakter, choć oczywiście

---

MARTA WIĘCKIEWICZ-ARCHACKA – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6873-479>, e-mail: marta.wieckiewicz@gmail.com

¹ Zob. np.: M. Olcoń, *Blog jako dokument osobisty – specyfika dziennika prowadzonego w Internecie*, „Kultura i Społeczeństwo” 2(2003), s. 123–143; A. Ogonowska, *Blog w autobiograficznym trójkącie fikcji*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historioliteraria” 6(2006), s. 204–216; A. M. Szczepan-Wojnarska, *Blogi jako forma literacka*, „Pamiętnik Literacki” 4(2006), s. 191–201; A. Gumkowska, *Blogi wobec tradycji diarystycznej. Nowe gatunki w nowych mediach*, w: *Tekst (w) sieci*, t. I: *Tekst, język, gatunki*, pod red. D. Ulickiej, Warszawa 2009, s. 231–243; M. Więckiewicz, *Blog w perspektywie genologii multimedialnej*, Toruń 2012; M. Maryl, *Blog jako „dziennik elektroniczny”*. *Analiza genologiczna blogów pisarzy*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 2(2013), s. 87–110.

łączyły je cechy pozwalające wyodrębnić dzienniki internetowe spośród innych formatów (pojawia się tu chociażby kluczowa kwestia antychronologii). Należy jednak podkreślić rolę kolejnego etapu, a mianowicie dynamicznego rozwoju serwisów społecznościowych, co w znaczący sposób wpłynęło na kształt blogu. Znaczna część opracowań ukazujących dzienniki internetowe w aspekcie genologicznym tworzona była przed ekspansją Facebooka, tym bardziej zasadne jest uwzględnienie wskazanego okresu w badaniach z zakresu genologii transmedialnej. Podstawowy cel przedstawionego artykułu stanowi określenie kierunku ewolucji blogosfery pod wpływem rozwoju mediów społecznościowych, a wiążą się z nim cele szczegółowe, dotyczące poszczególnych aspektów zmian, tzn. głównie zwiększenia stopnia interaktywności i zakresu konwergencji w środowisku blogosfery.

Przechodząc do kwestii metodologii badań nad ewolucją blogosfery, należy wskazać, że u podstaw niniejszego artykułu leży przyjmowane m.in. przez Scotta Rosenberga założenie, iż blogosfera nie jest tworem ahistorycznym². Wydaje się ono oczywiste, zwłaszcza jeśli uwzględni się specyfikę funkcjonowania w zmiennym środowisku sieci, ale taka konstatacja pozwala wyraziście pokazać zasadność uwypuklenia aspektu procesualności w analizie blogu na płaszczyźnie genologii transmedialnej. Odniesienia dla zaprezentowanych poniżej analiz stanowią spostrzeżenia Edwarda Balcerzana³ i Emilii Branny⁴ dotyczące genologii multi- i transmedialnej oraz teoria procesualności mediów wyłożona przez Neda Rossitera i Simona Coopera⁵. Będącą przedmiotem badań mediasferę Marek Jachimowski charakteryzuje poprzez odwołanie do zjawiska zagęszczania przestrzeni medialnej. Badacz stwierdza, że zagęszczenie przestrzeni medialnej stwarza „nowe możliwości generowania przestrzeni komunikacyjnych [...]”⁶ i dodaje: „Zagęszczenie przestrzeni medialnych we wszystkich formach komunikacji zmieniło relacje nie tylko między formami komunikacji, ale przede wszystkim między nadawcami i adresatami przekazów, jak również same przekazy”⁷. W tak określonym środowisku powstają i ewoluują nowe formaty oraz gatunki.

Ponieważ w naturze blogów z nowomiedialną rzeczywistością łączy się tradycja piśmiennictwa autobiograficznego, metodologia badań musi uwzględniać i integrować te perspektywy. Przejawem wskazanego ujęcia metodologicznego będzie stosowanie w odniesieniu do blogu pojęcia formatu, które Zbigniew Bauer zaproponował, by opisać (wy)twórczość autobiograficzną użytkowników

---

² S. Rosenberg, *Say Everything. How Blogging Began, What It's Becoming, and Why It Matters*, New York 2009.

³ E. Balcerzan, *W stronę genologii multimedialnej*, „Teksty Drugie” 6(1999), s. 7–24.

⁴ E. Branny, *Rozważania na temat Genologii Transmedialnej*, <<http://techsty.art.pl/magazyn3/artykuly/branny01.html>>, dostęp: 24.06.2019.

⁵ N. Rossiter, S. Cooper, *Processual Media Theory and the Study of New Media. Towards a New Research Approach*, w: *Topical Issues in Communications and Media Research*, pod red. K. Kwansah-Aidoo, New York 2005, s. 95–116.

⁶ M. Jachimowski, *Wpływ konwergencji mediów na kształtowanie się przestrzeni medialnej*, „Rocznik Prasoznawczy” 6(2012), s. 38.

⁷ Tamże, s. 39.

sieci⁸. Format, jako termin pochodzący ze świata mediów elektronicznych, obok organizacji struktury przekazu, niesie również przekaz dotyczący dyspozycji nadawczych i odbiorczych oraz dystrybucyjnych. Warto zaznaczyć, że formaty związane z produkcją telewizyjną – bo z tej sfery wywodzi się termin ‘format’ – są najczęściej hybrydami gatunkowymi⁹. Maciej Maryl stwierdza, że formatem sieciowym nazywać należy całość technicznych właściwości strony WWW (oprogramowanie, kształt serwisu), wpływających na kształt komunikacji i na formę gatunkową publikacji¹⁰. M. Maryl odnosi pojęcie formatu głównie do struktury graficznej strony, sposobu publikacji materiałów, dostępnych multimediiów, jednocześnie wskazuje, że gatunkiem strony należy nazywać „podstawowy cel komunikacyjny, realizujący się między innymi w sposobie wykorzystywania możliwości technicznych”¹¹. W związku z tym formatem jest blog, postrzegany jako strona internetowa z cyklicznie publikowanymi wpisami, zazwyczaj umożliwiającą pozostawianie komentarzy, ale format blogowy może posłużyć do tworzenia różnych gatunków¹².

Aby kwestię ewolucji blogu pod wpływem ekspansji portali społecznościowych przedstawić w odpowiednim kontekście, w artykule zarysowana zostanie najpierw kwestia procesualności w genologii transmedialnej, a następnie scharakteryzowane będą poszczególne etapy rozwoju blogosfery.

Aspekt procesualności w genologii transmedialnej

Genologie, które skutecznie klasyfikowały i charakteryzowały wytwory kultury analogowej, okazały się zawodne wobec zalewu obiektów transmedialnych, stanowiących owoce konwergencji mediów i powszechnego ucyfrowienia. Wymienione zjawiska zmieniły i wciąż zmieniają sferę gatunków literackich, dziennikarskich, filmowych, muzycznych. Genologia transmedialna stanowi odpowiedź na ewoluujący charakter wytworów kultury i wielu badaczy traktuje ją jako możliwość przezwyciężenia ograniczeń tradycyjnych genologii. Emilia Branny zwraca uwagę na fakt, że genologia transmedialna pozwala na rezygnację ze zbyt wąskich ujęć problematyki badawczej, a nawet „Wyklucza [...]”

---

⁸ Stanowi to rozwiązanie problemu, o którym pisał Marcin Wilkowski, proponujący posługiwanie się w odniesieniu do blogu określeniem „interfejs dostępu i publikacji różnorodnych gatunkowo treści” – M. Wilkowski, *Blogi i mikroblogi: ewolucja interfejsu a nie gatunków treści*, 22.09.2009, <<http://historiaimedia.org/2009/09/22/blogi-i-mikroblogi-ewolucja-interfejsu-a-nie-gatunkow-tresci/index.html>>, dostęp: 26.06.2019.

⁹ Z. Bauer, *Autobiografizm jako fikcja osoby*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria” 6(2006) s. 184–185.

¹⁰ M. Maryl, *Konwergencja i komunikacja: gatunki wypowiedzi na stronach internetowych pisarzy*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 2(2012), s. 40–41.

¹¹ Tamże, s. 41.

¹² Tamże. M. Maryl powołuje się na słowa Amy Devitt, iż format jest formą, a dopiero treść połączona z tą formą pozwala na określenie gatunku. Por. A. J. Devitt, *Re-fusing form in genre study*, w: *Genres in the Internet. Issues in the Theory of Genre*, pod red. J. Giltrow, D. Steina, Amsterdam–Philadelphia 2009, s. 27–47.

ograniczenie się do tekstu z pominięciem obrazu czy dźwięku. Pozwala właściwie zawęzić rozważania tylko w jednym aspekcie – mianowicie do obiektów, które stanowią pewną strukturę znaczącą [...]”¹³. Autorka podkreśla również, że genologia transmedialna powinna wiązać się z pytaniem o „właściwości medium i jego stosunek do właściwości dzieła”¹⁴. W opinii Mariusza Pisarskiego genologia transmedialna obejmuje i wyjaśnia różnice między „powieścią, filmem, grą komputerową czy interaktywną instalacją wideo”¹⁵, ale wydaje się, że to ujęcie należy rozszerzyć. W niniejszym opracowaniu punktem odniesienia będzie definicja autorstwa Elżbiety Winieckiej, która wskazuje, że „Genologia transmedialna bada związki międzygatunkowe i międzymedialne oraz ewolucję gatunków pod wpływem zmieniających się mediów”¹⁶. Jako przykład zainteresowań tej dziedziny badań komparatystycznych autorka podaje opowiadanie transmedialne czy powieść hipertekstową¹⁷. Z punktu widzenia celu badawczego wskazanego we wprowadzeniu do niniejszego artykułu szczególne znaczenie ma podkreślenie przemian gatunków. Należy stwierdzić, że przedmiotem zainteresowania genologii transmedialnej mogą być nie tylko przemiany związane z oddziaływaniem nowych mediów na gatunki piśmiennictwa tradycyjnego, ale także dalsze procesy przemian hybrydycznych form.

Prowadzenie analiz, w których kwestia transmedialności stanowi nadrzędny problem, przysparza jednak badaczom trudności, na co zwraca uwagę piszący o narracji transmedialnej Jan-Noël Thon. Autor prezentuje pogląd, że – choć istnieje powszechne przekonanie o narracji jako fenomenie transmedialnym – to badania literaturoznawcze i medioznawcze skupiają się często na strategiach narracyjnych w poszczególnych mediach, z pominięciem wymiaru transmedialnego¹⁸. Podobna trudność pojawia się w przypadku badań formatów i gatunków internetowych, w tym blogów, ale wydaje się, że zastosowanie założeń genologii transmedialnej powinno przyczynić się do obrania odpowiedniej perspektywy badawczej, co ułatwi analizowanie form hybrydycznych.

Należy wskazać, że genologia transmedialna, nieodłącznie związana ze światem mediów cyfrowych i interaktywnych, odnosi się również do problemu procesualności. Nowe media mogą być rozumiane poprzez koncepcję procesu: tak brzmi podstawowe założenie teorii procesualności mediów Neda Rossitera i Simona Coopera, która pozwala lepiej zrozumieć charakter przemian blogu. Przywołani badacze w swoich wielowątkowych rozważaniach, odwołując się m.in. do pytania o czas i przestrzeń, stwierdzają, że pomiędzy starymi i nowymi

---

¹³ E. Branny, *Rozważania na temat Genologii Transmedialnej*, <<http://techsty.art.pl/magazyn3/artykuly/branny01.html>>, dostęp: 24.06.2019.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ M. Pisarski, *Alicja w Krainie Cyfrowych Mediów. W stronę genologii transmedialnej*, <<http://techsty.art.pl/magazyn3/artykuly/pisarski01.html>>, dostęp: 24.06.2019.

¹⁶ E. Winiecka, *Poszerzanie pola literatury w „Tajemniczym płomieniu królowej Loany” Umberta Eco*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 2(2015), s. 116.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ J.-N. Thon, *Narratives across Media and the Outlines of a Media-conscious Narratology*, w: *Handbook of Intermediality. Literature – Image – Sound – Music*, pod red. G. Rippl, Berlin–Boston 2015, s. 439.

mediami istnieje kontinuum relacji, a technologicie nowych mediów można trafnie (trafniej niż tradycyjne media) charakteryzować m.in. poprzez nawiązanie do aspektu modalności. Autorzy stwierdzają, że element temporalności pozwala rozróżnić nowomediálne formy, charakteryzować sposoby ich użytkowania i warunki tworzenia, z dodatkowym uwzględnieniem kontekstu społecznego. N. Rossiter i S. Cooper podkreślają też, że estetyczny wymiar nowych mediów łączy się z procesami, tzn. sposobami działania, zmianami relacji. Wpływ nowych mediów, postrzeganych przez badaczy przez pryzmat estetyki procesualnej, sprawia, że elementy, które zazwyczaj nie są ze sobą powiązane, zaczynają funkcjonować w systemie wzajemnych relacji. Badacze dowodzą, że empiryczne podejście do analiz sieci wymaga krytycznego spojrzenia, budowania świadomości uwarunkowań związanych z prowadzonymi badaniami, opisywania czynników wpływających na badania zasobów WWW¹⁹.

Natomiast Edward Balcerzan stwierdza, że procesualność polega na tym, iż pewna część dzieła jest gotowa, a dalsze części dopiero się tworzą (czy też będą tworzone w przyszłości) i wskazuje, że jest to wyróżnik sylwy, ale też improwizacji, powieści w odcinkach, cyklu poetyckiego, felietonowego czy diariuszowego. E. Balcerzan pisze o tych formach jako o tekstowych potokach²⁰. Choć uwaga badacza skupiona jest na zagadnieniu tzw. wielkich sylw, to dostrzec można, że zjawisko procesualności znajduje swój wyraz również w przypadku blogu. Rozwój, niestabilność, dynamizm, ciągle znajdowanie się w fazie tworzenia, nieustanność procesu komunikacji – stanowią o specyfice dziennika internetowego. Zmienność dotyczy zarówno dziennika internetowego jako transmedialnego obiektu rozwijanego przez blogera, jak i samego formatu blogowego ewoluującego na przestrzeni przeszło dwudziestu lat.

Ewolucja blogosfery

W literaturze przedmiotu²¹ przywołuje się periodyzację amerykańskich badaczek, Carolyn R. Miller i Dawn Shepherd, opublikowaną w 2009 r., a dotyczącą blogów osobistych. Autorki wskazują, że przed rokiem 1999 blogi były wykorzystywane w celu dzielenia się informacjami przez nielicznych użytkowników sieci, głównie programistów i innych pracowników sektora IT, którzy posiadali umiejętność wyszukiwania informacji w sieci (jeszcze zanim wyszukiwarki stały się łatwe w obsłudze) oraz samodzielnego tworzenia stron internetowych dzięki znajomości języka HTML. Blogi były zorganizowane chronologicznie i stanowiły rodzaj filtrów, tzn. zawierały linki do interesujących stron internetowych oraz komentarze do nich. Po roku 1999 rozpoczął się, zdaniem badaczek, drugi etap rozwoju blogosfery, związany z powstaniem serwisów umożliwiających hosting blogów (np. Blogger, LiveJournal), udostępniających stosunkowo łatwe

¹⁹ N. Rossiter, S. Cooper, *Processual Media...*, s. 99, 110–112.

²⁰ E. Balcerzan, *Literackość. Modele, gradacje, eksperymenty*, Toruń 2013, s. 239.

²¹ Zob. np. M. Maryl, *Blog jako „dziennik elektroniczny”...*, s. 89–90.

w obsłudze narzędzia pozwalające tworzyć blogi osobom nieznającym języka HTML. Pojawiła się w związku z tym nowa grupa blogerów, młodszych i gorzej zaznajomionych z technicznymi aspektami tworzenia stron www. Treść wpisów częściej zaczęły stanowić opinie niż linki, a autoprezentacja zaczęła wypierać dzielenie się informacjami. Blogi osobiste prowadzone na platformach blogowych przejęły cechy właściwe dziennikom, tzn. zawierały datowane wpisy dotyczące doświadczeń i zainteresowań autorów. Z rozwojem platform blogowych wiązał się wzrost popularności blogów. Lata 2002–2004 C. R. Miller i D. Shepherd uznają za początek kolejnego okresu rozwoju blogosfery. We wskazanym czasie powstały serwisy społecznościowe Friendster, MySpace i Facebook, ułatwiające kontakt pomiędzy użytkownikami sieci. Autorki zaznaczają, że typowe dla serwisów społecznościowych funkcje uwypukliły znaczenie komponentu wspólnotowości w blogosferze²². Wskazany podział nie uwzględnia specyfiki polskojęzycznej blogosfery, w związku z tym poniżej zaprezentowana zostanie autorska periodyzacja, dotycząca tego właśnie kontekstu.

Pionierski okres rozwoju polskojęzycznych blogów należy datować na lata 1997–2000. Właściwą nazwą na określenie form powstających zwłaszcza na początku tego okresu byłby 'protoblog', a więc prototyp blogu²³. Tym mianem można określić stworzony 19 marca 1997 r. na stronie internetowej czasopisma „Chip” dział *Wolna Pagina*²⁴ prowadzony przez Marka Zimnaka, ówczesnego redaktora naczelnego magazynu (publikował pod pseudonimem Zimny Reset)²⁵. Protoblogi, a następnie blogi tworzone w omawianym okresie cechowała różnorodność form wynikająca z faktu, że każda strona była budowana od podstaw przez samego blogera, który musiał mieć stosowne kompetencje programistyczne. Pojawiały się w nich jednak typowe dla blogów cechy: układ antychronologiczny wpisów i opatrywanie postów datami (jeszcze niekonsekwentnie). Blogi zawierały głównie linki do interesujących autora stron internetowych oraz lapidarne komentarze. Charakter treści blogów wiązał się nieodłącznie ze specyfiką sieci, którą dopiero rozpoznawano. Internauci dzielili się interesującymi odkryciami, które poczynili w przestrzeni WWW. Blogi tworzone w rozproszeniu, stąd stosunkowo niewielkie znaczenie miał komponent interaktywności. Omawiany

---

²² C. R. Miller, D. Shepherd, *Questions for Genre Theory from the Blogosphere, Theories of Genre and Their Application to Internet Communication*, pod red. J. Giltrow, D. Steina, Amsterdam 2009, s. 265–268. Periodyzację blogosfery kreśli również Karthik Reddy, który stwierdza, że lata 1994–1999 stanowią wczesną fazę blogowania, lata 2000–2004 to faza wzrostu blogosfery, lata 2005–2010 łączą się z wejściem blogerów do głównego nurtu mediów, natomiast po roku 2010 można mówić o blogosferze jako popularnym źródle informacji, którego zasięg wykracza poza internet – K. Reddy, *History of Blogging*, 10.02.2018, <<https://alejandrوريا.com/blog/history-of-blogging>>, dostęp: 24.03.2019.

²³ S. Rosenberg, *Say Everything...*, s. 11. Protoblogi tworzone, jeszcze zanim powstała nazwa 'blog' czy 'weblog'. Określenie 'weblog' zostało wprowadzone przez Jorna Barger'a w 1997 r., a w 1999 r. Peter Merholz posłużył się zwrotem 'we blog' (blogujemy), co skrócono do 'blog' – L. Olszański, *Dziennikarstwo internetowe*, Warszawa 2006, s. 34.

²⁴ Zimny Reset, *Wolna Pagina*, 07.08.1997, <<https://web.archive.org/web/19970807223709/http://www.chip.pl/magazyn>>, dostęp: 24.03.2019.

²⁵ A. Chabiński, *Z powrotem u nas!*, 09.01.2002, <<https://www.chip.pl/2002/01/z-powrotem-u-nas>>, dostęp: 24.03.2019.

okres zamyka rok 2000, kiedy zaczęły powstawać platformy blogowe, które w znaczący sposób zmieniły obraz blogosfery.

Drugi okres rozwoju polskojęzycznej blogosfery datować należy na lata 2000–2004. Okres ten rozpoczyna się wraz z rozwojem pierwszej polskojęzycznej platformy blogowej Nlog, a jego końcową granicę wyznacza powstanie dużych komercyjnych serwisów ułatwiających tworzenie dzienników internetowych. Za sprawą platform blogowych nastąpiła integracja blogów funkcjonujących wcześniej w rozproszeniu. Integracyjna funkcja platform blogowych wiązała się jednocześnie ze wzrostem stopnia interaktywności komunikacji w blogosferze²⁶. Oczywiście blogi wciąż były tworzone i prowadzone również poza serwisami blogowymi, jednak zaczęły stanowić mniejszość. Fakt, iż blogerzy nie musieli już rozpoczynać tworzenia blogów od samodzielnego budowania strony internetowej sprawił, że w blogosferze zagościły osoby pozbawione kompetencji programistycznych, ale zainteresowane wykorzystaniem coraz łatwiejszego w obsłudze narzędzia w celu publikowania zapisków osobistych²⁷. W tym okresie za sprawą szablonów oferowanych przez platformy blogowe ukształtował się wizualny wyróżnik blogu, tzn. struktura, na którą składa się dominująca kolumna zawierająca datowane wpisy wyświetlane w kolejności odwrotnej do chronologicznej, boczne menu z blogrollem i górny baner zawierający m.in. nazwę blogu.

Trzeci okres rozwoju polskojęzycznej blogosfery wyznaczają lata 2004–2008. Początek tego etapu wiąże się z powstaniem dużych komercyjnych platform blogowych, a data końcowa łączy się z opracowaniem polskojęzycznej wersji Facebooka. Był to czas masowości blogowania, ale także różnicowania się blogosfery. Takie platformy blogowe jak Blog.pl, Blog Onet.pl czy Blox.pl uprościły techniczną stronę blogowania w jeszcze większym stopniu niż uczyniły to wcześniej platformy niekomercyjne. Dzięki pojawianiu się w blogosferze kolejnych grup użytkowników, zwiększała się jej różnorodność tematyczna. Blogi osobiste, choć cały czas chętnie prowadzone, przestały dominować wobec rozwoju dzienników internetowych na temat marketingu, polityki, działalności artystycznej, stylu życia czy różnorodnych form spędzania czasu wolnego. Logiczną konsekwencją wcześniejszego okresu rozwoju sieci było utrwalenie szablonu blogowego, przy czym pojawiały się innowacje w zakresie warstwy wizualnej czy w sferze interakcji, co czyniło uczestniczenie w życiu blogosfery coraz atrakcyjniejszym zajęciem. Rozpoczęło się zjawisko ewoluowania blogów stosunkowo długo prowadzonych, tzn. zaczęto zmieniać układ strony głównej, zwiększając rolę tematycznego układu wpisów, a zmniejszając znaczenie aspektu antychronologii. Niektóre blogi przekształcono wręcz w wortale.

---

²⁶ Z rozwojem interaktywności w blogosferze wiązał się rozwój konwencji dotyczących komentowania wpisów blogowych, zapraszania do lektury własnego blogu itd.

²⁷ M. Więckiewicz-Archacka, *Nlog, Prawda.org, Blog.art.pl. Pierwsze niekomercyjne platformy blogowe w Polsce i ich wpływ na rozwój sieci blogów*, „Studia Medioznawcze” 1(2019), s. 56–67.

Przemiany blogu wobec ekspansji serwisów społecznościowych

Kolejny etap rozwoju blogosfery wiąże się z oddziaływaniem serwisów społecznościowych – głównie Facebooka, którego polskojęzyczną wersję opracowano w 2008 r. (choć nie należy zapominać o wpływie Twittera, Blipa, YouTube'a, Instagrama, Snapchata itd.)²⁸. Wzrost popularności serwisów społecznościowych zmienił blogosferę na wielu płaszczyznach, a najistotniejsze aspekty przemian wiążą się z konwergencją i interaktywnością.

Konwergencja będzie definiowana – za Henrym Jenkinsem – jako przepływ treści między różnorodnymi platformami medialnymi. Wśród wielu typów konwergencji należy zwrócić uwagę na ten zakładający konwergencję treści przy jednoczesnej dywergencji aplikacji oraz urządzeń²⁹, co oznacza, że ta sama treść pojawia się na różnych platformach, np. wpis opublikowany w blogu zostanie udostępniony przez blogera na Facebooku. Co więcej, w innych serwisach społecznościowych mogą się pojawić powiązane z tym wpisem treści, a więc np. zdjęcia na Instagramie czy komentarze na Twitterze. Jak pisze Olga Dąbrowska-Cendrowska, konwergencja pozwala tworzyć kolejne kanały dystrybucji dla wyprodukowanych treści³⁰, a „W nowej erze mediów ich adresat chce mieć możliwość odtwarzania i pobierania treści cyfrowych przy użyciu wielu różnych urządzeń, w dowolnej chwili i miejscu”³¹. W ten sposób bloger zyskuje dodatkowe sposoby dotarcia do odbiorców ze swoim przekazem, a jednocześnie użytkownik ma dowolność wyboru aplikacji, za pośrednictwem których będzie docierał do interesujących go materiałów.

Dzięki konwergencji pogłębia się integracja odmiennych platform komunikacji internetowej. Przed pojawieniem się mediów społecznościowych czy w początkowej fazie ich rozwoju funkcjonalność blogów sprzyjała raczej integracji samej blogosfery, np. poprzez publikowanie blogrolli (list linków do polecanych dzienników internetowych), zapraszanie przez czytelników danego blogu do lektury własnych blogów, komentowanie wpisów publikowanych w innych dziennikach internetowych, podejmowanie wspólnych działań w blogosferze (np. zabawy oparte na interakcjach pomiędzy poszczególnymi blogerami). Obecnie blog funkcjonuje w przestrzeni konwergentnej, gdzie różnorodne formaty medialne przenikają się. Najłatwiej dostrzegalnym wyrazem powiązania blogów z serwisami społecznościowymi takimi jak Facebook, Twitter czy Instagram jest udostępnianie w dziennikach internetowych tzw. wtyczek, podlinkowanych ikonek prowadzących do kont danego użytkownika w poszczególnych serwisach społecz-

---

²⁸ A. Zalewska-Bochenko, *Portale społecznościowe jako element społeczeństwa informacyjnego*, „Studia Informatica Pomerania” 2(2016), s. 87–97.

²⁹ H. Jenkins, *Convergence Culture. Where Old and New Media Collide*, New York–London 2006, s. 2.

³⁰ O. Dąbrowska-Cendrowska, *Nowe kanały dystrybucji treści wybranych magazynów wysokonakładowych i programów śniadaniowych*, „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 6(2014), s. 219.

³¹ Tamże, s. 228.

nościowych. Blogerzy umieszczają je, jeśli chcą zaprosić użytkowników swojego dziennika internetowego do przejścia z blogosfery w przestrzeń komunikacji w social mediach. Wtyczki prowadzą z blogów do serwisów społecznościowych, ale i na Facebooku czy Twitterze użytkownicy sieci zamieszczają linki do swoich wpisów w dziennikach internetowych, zapraszając do lektury i przyczyniając się do zwiększenia zainteresowania wpisami w dziennikach internetowych. Liczne aktualizacje oprogramowania blogów i serwisów społecznościowych mają ułatwiać użytkownikom dzielenie się treściami na różnych platformach i usprawniać cyrkulację materiałów, niezależnie od miejsca ich pierwotnej publikacji.

Zwiększający się zakres konwergencji mediów ma wpływ na postrzeganie roli blogera, który jest również youtuberem, instagramerem, facebookowiczem itd. Jeśli autor chce, aby jego dziennik internetowy był znany jak najszerszemu gronu użytkowników sieci, musi aktywnie działać również poza blogosferą. W początkowym okresie rozwoju social mediów blog był pierwotnym miejscem publikowania treści, a serwisy społecznościowe stanowiły narzędzia jego promocji. Obecnie można mówić o wielokanałowości przekazów i trudno wskazać, który kanał ma znaczenie priorytetowe.

Zagadnienie konwergencji treści należy powiązać ze zmianami w zakresie komunikacji interaktywnej w blogu. M. Maryl wyraża przypuszczenie, że współistnienie blogów z serwisami społecznościowymi takimi jak Facebook czy Myspace mogło doprowadzić do przejęcia przez social media funkcji typowych dotąd dla blogosfery, np. utrzymywanie kontaktu ze znajomymi czy prowadzenie dyskusji³². Kiedy dzienniki internetowe stanowiły (obok forów internetowych) podstawową platformę wymiany opinii pomiędzy internautami, tam też odbywały się wszelkie dyskusje powiązane z tematami wpisów. W sytuacji gdy bloger prowadzi jednocześnie profil na Facebooku, Instagramie, Twitterze itd., jego czytelnicy przemieszczają się pomiędzy różnymi udostępnianymi przez niego platformami medialnymi i podejmują interakcje częściej w serwisach społecznościowych niż w blogach, co jest uzasadnione funkcjonalnością tych narzędzi. Łatwiej jest o uzyskanie szybkiej odpowiedzi na pytanie na Facebooku niż w nawet sprawnie administrowanym blogu – zarówno ze względu na stopień interaktywności, jak i liczebność grupy użytkowników. Dyskusje przeniosły się więc z blogów do serwisów społecznościowych, co pozytywnie wpłynęło na ich dynamikę. Social media stały się dodatkowymi przestrzeniami komunikacyjnymi wykorzystywanymi przez blogerów i ich czytelników. Interakcja rozpoczyna się w blogu, gdzie autor publikuje wpis, ale udostępnienie postu na Facebooku powoduje, że to tutaj rozwija się dyskusja bardziej dynamiczna niż w blogu. Należy jednak zaznaczyć, że w komentarzach pod wpisami blogowymi publikowane są często bardziej wyczerpujące wypowiedzi, świadczące o zainteresowaniu czytelników tematem, natomiast opinie w serwisach społecznościowych miewają zdawkowy charakter, gdy są dodawane przez przypadkowych odwiedzających.

Badacze dostrzegają, że przejęcie funkcji prowadzenia komunikacji interaktywnej przez serwisy społecznościowe poskutkowało publikowaniem w blogach

---

³² M. Maryl, *Blog jako „dziennik elektroniczny...”, s. 90.*

bardziej wyczerpujących tekstów. S. Rosenberg przedstawił tę kwestię na przykładzie blogosfery i Twittera. Twitter umożliwia porozumiewanie się poprzez wysyłanie komunikatów liczących maksymalnie 140 znaków, a więc internauta wybierze to narzędzie w celu wysłania krótkiej wiadomości, a w blogu pozostaje przestrzeń na publikowanie dłuższych wypowiedzi³³. M. Maryl dostrzega tu możliwość zwrotu blogu w kierunku takich gatunków, jak felieton czy reportaż³⁴.

Zakończenie

Blog to... blog – głosi tytuł jednego z raportów na temat blogowania³⁵, ale niewątpliwie blog z przełomu XX i XXI w. różni się od blogu z pierwszej i drugiej dekady XXI w. Perspektywa genologii transmedialnej w powiązaniu z koncepcją procesualności mediów pozwala dostrzec, że formaty nowomediacyjne nieustannie się zmieniają i definiowanie ich, charakteryzowanie, tworzenie typologii przypomina wykonywanie fotografii poruszającemu się obiektowi. Porządkujące ustalenia dotyczące formatów i gatunków internetowych należy więc co pewien czas weryfikować, a uwzględniając je w badaniach, trzeba wskazywać na okres, w którym były opracowane, co pozwoli określić komunikacyjne, medialne, społeczne czy kulturowe uwarunkowania wpływające na ich charakter.

Istotą współczesnej mediasfery staje się przenikanie różnorodnych płaszczyzn tworzenia i użytkowania mediów, co oznacza ciągłą zmianę. Analizowanie związków pomiędzy odmiennymi formatami i gatunkami oraz badanie ich ewolucji pod wpływem procesów zachodzących w nowych mediach stanowi ważne zadanie badawcze, zwłaszcza gdy uwzględni się problem ulotności wytworów komunikacji internetowej. Cel niniejszego artykułu stanowiło ukazanie ewolucji blogu wobec ekspansji mediów społecznościowych, a zwłaszcza zwrócenie uwagi na kwestie konwergencji czy interaktywności. Integracja platform komunikacji internetowej przyczyniła się do tego, że treści cyrkulują, docierając do użytkowników za pomocą dowolnie wybieranych przez nich aplikacji. Dyskusje stanowiące istotny element blogosfery przeniosły się na profile i fanpage prowadzone na Facebooku, gdzie komunikacja interaktywna może się odbywać sprawniej. Jednocześnie dzięki tym przemianom blog pozostaje miejscem publikowania bardziej wyczerpujących wpisów i komentarzy.

---

³³ S. Rosenberg, *Say Everything...*, s. 335.

³⁴ M. Maryl, *Blog jako „dziennik elektroniczny...”, s. 90.*

³⁵ *Blog to... blog. Raport z badania jakościowego zrealizowanego przez Instytut Badań Literackich PAN i Gazeta.pl*, 2009, <<https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/3652/Blogi%20oczyma%20bloger%C3%B3w.%20Raport%20dodatkowy.pdf?sequence=4&isAllowed=y>>, dostęp: 25.06.2019.

BIBLIOGRAFIA

- Balcerzan E., *Literackość. Modele, gradacje, eksperymenty*, Toruń 2013.
- Balcerzan E., *W stronę genologii multimedialnej*, „Teksty Drugie” 6(1999).
- Bauer Z., *Autobiografizm jako fikcja osoby*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria” 6(2006).
- Blog to... blog. Raport z badania jakościowego zrealizowanego przez Instytut Badań Literackich PAN i Gazeta.pl*, 2009, <<https://depot.ceon.pl/bitstream/handle/123456789/3652/Blogi%20oczyma%20bloger%C3%B3w.%20Raport%20dodatkowy.pdf?sequence=4&isAllowed=y>>, dostęp: 25.06.2019.
- Branny E., *Rozważania na temat Genologii Transmedialnej*, <<http://techsty.art.pl/magazyn3/artykuly/branny01.html>>, dostęp: 24.06.2019.
- Chabiński A., *Z powrotem u nas!*, 09.01.2002, <<https://www.chip.pl/2002/01/z-powrotem-u-nas>>, dostęp: 24.03.2019.
- Dąbrowska-Cendrowska O., *Nowe kanały dystrybucji treści wybranych magazynów wysokonaktadowych i programów śniadaniowych*, „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy” 6(2014).
- Devitt A. J., *Re-fusing form in genre study*, w: *Genres in the Internet. Issues in the Theory of Genre*, pod red. J. Giltrow, D. Steina, Amsterdam–Philadelphia 2009.
- Gumkowska A., *Blogi wobec tradycji diarystycznej. Nowe gatunki w nowych mediach*, w: *Tekst (w) sieci*, t. I: *Tekst, język, gatunki*, pod red. D. Ulickiej, Warszawa 2009.
- Jachimowski M., *Wpływ konwergencji mediów na kształtowanie się przestrzeni medialnej*, „Rocznik Prasoznawczy” 6(2012).
- Jenkins H., *Convergence Culture. Where Old and New Media Collide*, New York and London 2006.
- Maryl M., *Blog jako „dziennik elektroniczny”. Analiza genologiczna blogów pisarzy*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 2(2013).
- Maryl M., *Konwergencja i komunikacja: gatunki wypowiedzi na stronach internetowych pisarzy*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 2(2012).
- Miller C. R., Shepherd D., *Questions for Genre Theory from the Blogosphere, Theories of Genre and Their Application to Internet Communication*, pod red. J. Giltrow, D. Steina, Amsterdam 2009.
- Ogonowska A., *Blog w autobiograficznym trójkącie fikcji*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historicolitteraria” 6(2006).
- Olcoń M., *Blog jako dokument osobisty – specyfika dziennika prowadzonego w Internecie*, „Kultura i Społeczeństwo” 2(2003).
- Olszański L., *Dziennikarstwo internetowe*, Warszawa 2006.
- Pisarski M., *Alicja w Krainie Cyfrowych Mediów. W stronę genologii transmedialnej*, <<http://techsty.art.pl/magazyn3/artykuly/pisarski01.html>>, dostęp: 24.06.2019.
- Reddy K., *History of Blogging*, 10.02.2018, <<https://alejandrarioja.com/blog/history-of-blogging>>, dostęp: 24.03.2019.
- Rosenberg S., *Say Everything. How Blogging Began, What It's Becoming, and Why It Matters*, New York 2009.
- Rossiter N., Cooper S., *Processual Media Theory and the Study of New Media. Towards a New Research Approach*, w: *Topical Issues in Communications and Media Research*, pod red. K. Kwansah-Aidoo, New York 2005.
- Szczepan-Wojnarska A. M., *Blogi jako forma literacka*, „Pamiętnik Literacki” 4(2006).
- Thon J.-N., *Narratives across Media and the Outlines of a Media-conscious Narratology*, w: *Handbook of Intermediality. Literature – Image – Sound – Music*, pod red. G. Rippl, Berlin–Boston 2015.
- Więckiewicz M., *Blog w perspektywie genologii multimedialnej*, Toruń 2012.
- Więckiewicz-Archacka M., *Nlog, Prawda.org, Blog.art.pl. Pierwsze niekomercyjne platformy blogowe w Polsce i ich wpływ na rozwój sieci blogów*, „Studia Medioznawcze” 1(2019).
- Wilkowski M., *Blogi i mikroblogi: ewolucja interfejsu a nie gatunków treści*, 22.09.2009, <<http://historiaimedia.org/2009/09/22/blogi-i-mikroblogi-ewolucja-interfejsu-a-nie-gatunkow-tresci/index.html>>, dostęp: 26.06.2019.
- Winiecka E., *Poszerzanie pola literatury w „Tajemniczym płomieniu królowej Loany” Umberta Eco*, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” 2(2015).

Zalewska-Bochenko A., *Portale społecznościowe jako element społeczeństwa informacyjnego*, „Studia Informatica Pomerania” 2(2016).

Zimny Reset, *Wolna Pagina*, 07.08.1997, <<https://web.archive.org/web/19970807223709/http://www.chip.pl/magazyn/>>, dostęp: 24.03.2019.

THE EVOLUTION OF BLOGS UNDER THE IMPACT OF SOCIAL NETWORKING SERVICES. ANALYSIS IN THE CONTEXT OF THE TRANSMEDIA GENOLOGY

SUMMARY

The transmedia genology examines relations between various media genres and media formats. Its field of interests includes also the evolution of genres, especially hybrid genres like for example the blog. Some genres (because of their complicated structure) can't be analyzed on the ground of the traditionally perceived literary genology or media genology. The blog sets an example of how fruitful can be research based on the assumptions of the transmedia genology. Hybrid genres like blogs not only have complicated structure, but also are variable, so definitions and analysis created in the initial period of the blogosphere development may not fully correspond with contemporary shape of blogs. Processuality, dynamism and ephemerality are components of considerable importance in the transmedia genology. The purpose of the article is to analyze the evolution of blogs under the impact of the expansion of social networking services, with particular reference to such features as the convergence and the interactivity.

KEY WORDS: transmedia genology, processuality, blog, blogosphere, Facebook, social networking services